

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نشریه پیشرو شماره ۴۶

۱۴ فبروری ۲۰۱۳

د خپلواکی په نشتون کی

طبیعی زیرمی د هیواد د بربادی سبب کیږي

افغانستان په خپلي سینه کې د طبیعي زیرمو له پلوه ډیر بدای دی خو ولس یې د نړۍ یو تر ټولو بې وزله او لالمانده ولس دی داسې چې زموږ د هیواد نوم تل له لورې، تندې، درېدرې، ناروغۍ او کړاونو سره غوټه شوی دی. په څو وروستي کلونو کې چې د افغانستان د طبیعي زیرمو په اړوند سروې گانې ترسره شوي دي دا په گوته کوي چې زموږ هیواد څه باندې ۱۴۰۰ ډوله طبیعي مواد لري چې په سر کې یې مس، وسپنه، سره، سپین زر، ډبرو سکاره، تیل او کریمه اجبار راځي او په ډله کې د یورانیم او لیتیم په شان عناصر هم راځي چې د تکنالوژۍ په ډگر کې ورځ تر بلې ډیر کارول کیږي.

زموږ ولس چې له هرې سوري مار چيچلی دی، او هر څه یې د لوتمارو جنگسالارانو، نیواکگرانو او یا پردي پاله عناصرو لخوا برباد شوي دي، له بده مرغه نشي کولای چې حتی د داسې بدایه طبیعي زیرمو په هکله چې ارزښت یې یو درې تریلیون ډالره اټکل کیږي، د هیلې احساس وکړي او د وگړو پر شونډو یې موسکا راخپره شي.

په داسې حال کې چې دولت په اصطلاح په دې لټه کې دی چې د افغانستان د معدنونو د تفحص او استخراج لپاره بهرنۍ کمپنۍ وهڅوي، خو د نړۍ د نورو بې وزله خو په طبیعي زیرمو بدایه هیوادونو تجربو ته په پام سره بهرنۍ کمپنۍ د افغانستان په تالان کې خپله بوټۍ وگټي، بهرنی ځواکونه د گڼ شمیر راپورونو له مخې د هیواد په گوټ گوټ کې د کیمیا په خاورو او د یورانیم په څیر نورو عناصرو په راټولولو او بهر ته په انتقالولو بوخت دي.

تر اوسه چین د لوگر د عینک په ژرو (مس) کې چې ویل کیږي د اویا ملیارد ډالرو په ارزښت زیرمه لري، د څه باندې څلور ملیارد ډالرو په ارزښت پانگونه پیل کړې او هند هم د بامیان د حاجي گک د وسپني په برخه کې پانگوني ته لیوالتیا بنودلې ده. د شبرغان د نفتو د تصفیه په موخه هم په پام کې ده چې یوه کمپنۍ په نږدې راتلونکي کې فعالیت پیل کړی. د کونړ، بدخشان او پنجشیر زمره، لاجورد او بیروج له پخوا د زورواکو لخوا لوتیږي.

سرکاري رسنۍ چې د وظیفې له مخې باید هر څه گل گلزار وښيي، د معدنونو په تړاو هم خپله دنده گڼي چې د افغانستان زیارکښانو ته چې د پولې پرک ته ناست دي، زیری ورکړي چې که «امنیت څه نا څه ښه شي او یوه ډله فني پرسونل وروزل شي» نو افغانستان به د آسیا سویس شي.

په دې نړۍ کې چې پانگوال د سود او گټې د زیاتولو لپاره د جگړو او نړۍ ته لمن وهي او د نړۍ هر گوټ ته لینکري لیرې او ملتونه د غم په تغز کښینوي، یو تر ټولو تر څه واقعیت دا دی چې هغه هیوادونه چې د افریقا د لویې وچې د کنگو په شان چې د نړۍ د الماسو ستر تولیدونکی هیواد دی، د نړۍ د بې وزله هیوادونو په ډله کې راځي او د کورنۍ جگړې د اور په لمبو کې سوځي. په تیرو لسو کلونو کې د کنگو د دموکراتیک جمهوریت نږدې دوه ملیون وگړي د کورنۍ جگړې له امله وژل شوي او د ملیشه او ملگرو ملتونو د سوله ساتو ځواکونو په لاس پر کنگويي بنځو دومره تیری کیري چې دې هیواد ته د جنسي تیري د پایتخت نوم ورکړل شوی دی. خو دا ترڅه خبرونه د نړۍ د رسنیو په راپورونو کې ځای نه مومي ځکه چې کنگو نه د امریکا سنډي هوک دی او نه هم د بریتانیا د ملیکې د لمسي د واده رنگین مراسم. همدا شان عراق د خپلو تیلو د اور په لمبو کې لو لپه کیري. مستبد صدام حسین د خپلې دیرش کلنې واکمنۍ په موده کې د اروپا او په ځانگړي ډول د فرانسې له هر ډول مرستې څخه برخمن و په دې شرط چې فرانسې د عراق د تیلو په غارت کې آزاد لاس ولري او بیا د همدې تیلو د حرص لپاره د هالي برتن پنتاگون پر عراق برید وکړ چې دا لسم کال دی چې ولس یې په خپلو وینو کې لمبیري. فرانسې هم په دې وروستیو کې د مالي هیواد د سرو زرو پر زیرمو سترگې سرې کړې وې، له دې کبله یې ورباندې برید وکړ څو د دغه بیوزلي هیواد ولس چې د نړۍ له لسو بیوزلو هیوادونو څخه دی، نور هم وځپل شي.

له بل پلوه آی ام اف او نړیوال بانک چې د پانگوالو په استازیتوب د بې وزله هیوادونو په لوټولو بوخت دي، د خپلو لاسپوڅو له لارې هڅه کوي چې په هغه هیوادونو کې چې طبیعي زیرمې لري، د کورنۍ جگړې اور بل کړي او د تجزیې گرنګ ته یې ورتیل وهي. ځکه چې په دې توگه توانیدلی شي چې د ځایي جنگسالارانو په تطمیع سره طبیعي زیرمې پرته له خنډ او ځنډ په ډیره ارزانه بیه لوټ کړي.

د دې لپاره چې د افغانستان په شان د طبیعي زیرمو له پلوه بډای هیوادونه برلاسي شي چې د طبیعي زیرمو د استخراج له لارې ولسونه یې سوکاله شي، په لومړي سر کې باید د نیواکگرانو او د هغوی د لاسپوڅو استازو څخه خلاصون ومومي، د استعمار او استبداد پېټې له اوږو بښکته وغورځوي تر څو د ولسي او ولسواکه حکومت تر مشرۍ لاندې دسولې او سوکالی سرمنزل ته ورسیري او خپل ټول مادي او معنوي امکانات د یوې انساني ټولني د جوړولو په لاره کې وکاروي.